

Undervisningsmateriale til filmen *De skygger vi arver*

En film af Susanne Kovàc, produceret af Copenhagen Film Company

Materialet er udviklet af Anna Luna Daugaard i samarbejde med Dansk Jødisk Museum.

Formål

Målet med dette undervisningsmateriale er at give eleven indsigt i krigens rædsler, og hvordan det stadig påvirker familier, som har været berørt af krigen. Give dem en indsigt i fortidens forståelse af mennesker, og at nogle af ofrene er blevet bødler over for deres børn. Herunder også spørgsmålet om, i hvilket omfang man har krav på at kende sine forfædres historie.

Opgave:

Underviseren inddeler klassen i 5 grupper. Hver gruppe skal sammen skrive et kort essay. Første person i gruppen skal begynde, hvorefter den næste skal overtage og så sende stafetten videre til den næste. Alle i gruppen skal have øje for de stilistiske genretræk ved essay og implementere det i skrivningen¹. Essayet skal være med udgangspunkt i en af de tre hovedaktører i filmen (Susanne, Susannes far eller Susannes farmor). Hvem af dem er det op til gruppen at vælge.

Pædagogisk didaktisk grundlag: Eleverne skal have en bredere indsigt i krigstraumer, filmen skal være et oplæg til en diskussion om, hvornår man er offer, og hvornår man er krænker, herudover hvordan man tilgår emnet Holocaust.

Tags: Holocaust-overlevere og efterkommere, generationer på tværs, nedarvede traumer, psykiske lidelser såsom PTSD og Borderline, sprog til at tale om psykiske lidelser.

Opsummering af filmen

De skygger vi arver er en barsk fortælling om at arve sine forældre og bedsteforældres traumer. Filmen har afsat i Susanne Kovàcs udlægninger om hendes families historie og samvær. Hendes mor er tyskfødt, og moderens forældre kæmpede på nazisternes side under krigen. Hendes fars forældre var Holocaust-overlevere, og deres traumer dominerer i familien. Susannes mor og far har selv ingen aktie i krigen. Susannes farmor og farfar beskrives som nærværende, kultiverede og ganske kærlige bedsteforældre – for det meste. Nogle gange er de afstraffende, afvisende og utilgængelige – angiveligt fordi Susanne har tysk blod. Susanne kender ikke til det fulde omfang af, hvad der er sket med hendes bedsteforældre i koncentrationslejr, og når hun spørger, får hun ofte at vide, at 'der ikke er noget at tale om', eller at krigen ikke kan fotograferes, 'den er inden i mig'.

Susanne far er et direkte offer for krigen som barn af sine forældre, om end han først blev født efter krigen. Hans far har på avanceret vis været både fysisk og psykisk voldelig overfor sin søn, moderen har været lunefuld igennem hans opvækst og ganske utilregnelig. Susannes far føler, at

---

¹ Introduktion til essaygenren: <https://indidansk.dk/essay-genretraek>

hans mor skulle havde forsvaret ham, hvilket bl.a. har resulteret i, at han har brudt kontakten med sine forældre. Faderen postulerer, at uanset krigen ville hans forældre stadig være 'dårlige mennesker'. Susanne åbner op for en samtale om, at hendes fars voldsomme og dybt traumatiserende opvækst er et resultat af krigen.

Det bliver et gennemgående tema for filmen, hvorvidt bedsteforældrenes personligheder er iboende eller ubearbejdede traumer, som de påfører deres barn og barnebarn.

Det er en fortælling om, hvordan krigens rædsler stadig hjemsøger familier, og en evig påmindelse om at krigen aldrig må blive glemt.

Reflekter over hvilke generationskløfter - og nærmere bestemt – forskellige tilgange, der er til at tale om svære ting, der har bidraget til familiens konflikt.

Øvelse:

Se filmen. Tag udgangspunkt i en af de tre personer, og skriv et essay om deres bevæggrunde til at tilgå krigens spor som de gør. I har frihed til at skrive essayet, som om I er inde i en af de tre hovedaktørers hoveder, men I kan også skrive om, hvad der sker efter filmen ender.

Forslag at starte ud fra:

Susanne: I filmen siger Susanne, at hun føler der foregår en konkurrence i hendes familie, hvor det handler om, hvem det er mest synd for. Beskriv situationen fra Susannes synspunkt og reflekter over, hvordan det er at være hende.

Faren: Tag udgangspunkt i hans insistensen på, at hans forældre er dårlige mennesker, selv hvis krigen ikke havde fundet sted. Reflekter over hvad han har oplevet, og hvorfor han udtaler sig sådan.

Farmoren: Tag udgangspunkt i hendes afvisning af at tale om krigen. I kan også komme ind på hendes lunefulde sind, som åbner og lukker for de mennesker hun elsker. Hvorfor gør hun sådan? Og skylder hun sin familie at tale om de ting hun har oplevet, eller har man krav på at holde det for sig selv?

Nedenunder finder I kilder og litteratur, som kan give jer mere viden om traumer, psykiske sygdomme, og hvad der skete under Holocaust i Ungarn.

- <https://www.kristeligt-dagblad.dk/liv-sjael/hvis-traumer-gaar-i-arv-i-hvor-hoej-grad-er-vi-saa-vores-fortid>
- <https://videnskab.dk/kort-nyt/traumatiske-erindringer-nedarves-gennem-generationer>
- <https://www.sundhed.dk/borger/patienthaandbogen/psyke/sygdomme/oevrige-sygdomme/posttraumatisk-stressforstyrrelse/>
- <https://www.psykiatrifonden.dk/viden/diagnoser/borderline/borderline.aspx>
- <https://folkedrab.dk/artikler/de-joediske-ofre>